

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Odkritosrčnost.

Kdor je poznal Avstrijo leta 1867, ko je dobila ustavo in kdor pozna sedanje razmere v njej, mora, ako je pravičen, priznati, da avstrijski Slovani v tej ustavni dobi niso v nobenem oziru nazadovali, ampak napredovali. Z žalostjo priznavamo, da ima nemštvo v naši državni upravi vse polno predpravice, vendar dejstvo je tudi, da mladi, čili, življenja polni slovanski narodi rijejo vsepovsodi naprej ter skušajo dobiti iste pravice, kakor jih imajo Nemci. Danes je država brezdvomno mnogo manj nemška, kakor je bila leta 1867.

Slovani v Avstriji imajo veliko politično nalogo. Razbiti morajo okove, v katere jih je zakovala pangermanistična ideja, priboriti morajo Avstriji slovanski značaj, ob enem pa seveda zagotoviti vsem narodom, prebivajočim v Avstriji, pravičnost, nepristranost in pa enakopravnost državne uprave v vsakem oziru. Velika je tedaj ta naloga in samoumevno je, da se more izvršiti le polagoma, korak za korakom.

Vsi avstrijski slovanski narodi se bolj ali manj zavedajo te svoje politične naloge. Tudi Poljaki, čeprav nam njihova politika večkrat zaradi neodločnosti v narodnem oziru ne more ugajati, vendar vsaj tej nalogi niso izrazito nikdar nasprotovali.

V Avstriji se nahajajo med Slovani tudi ljudje, kateri iščejo cilje slovenske politike tudi izven Avstrije. Nič ne zamerimo, ako se za take ideale, bodisi panslavistične, bodisi pangermanistične, bodisi panromanistične ogreva mladina. Pri njej prevladuje vroče srce, v katerem gori z visokim plamenom ljubezen do vseh krvnih bratov in skozi ta plamen razum ne vidi niti geografskih daljav niti kulturnih razlik, najmanj stez realne politike. Zato bomo imeli vedno i pri Nemcih in pri Slovanih ljudi, kateri ne bodo zadovoljni z mejnimi koli, delečimi države, v katerih prebivajo istokrvični narodi. Obsojati moramo le, ako se tudi odrasli možje navdušujejo za take fantastične programe in ne moremo si kaj, da ne bi jih smatrali ali nezrelim ali hudobnim.

Tudi mi vemo in čutimo, da so Srbi naši bratje, ki so nam po jeziku in po krvi vse kaj drugega, nego Nemci ali Italijani. Z njimi nas veže slovanski izvor in skupnost one kulturne in politične naloge, katero ima Slovanstvo izvršiti v Evropi.

Nikakor pa ne moremo razumeti onih, kateri se ogrevaajo za združenje Slovencev in Hrvatov pod žez-

lom srbskih kraljev. Tako združenje bi imelo kot prvo posledico velik konfesijski boj med katoliki in pravoslavni, kateri bi mlado državo prej nego bi začela prav živeti, vdušil ter jo pripeljal tako daleč, da bi bila zrela za delitev med Nemce in Madžare.

Slovani, ki se sedaj nahajamo v Avstriji, imamo svojo politično nalogo, Srbi zopet svojo kot majhna a napredujoča balkanska država. To resnico moramo vpoštevati posebno v sedanjem času, ko je postal zaradi Bosne in Hercegovine med našo in srbsko državo tako oster spor. Avstrijski Jugoslavitve potrebujemo Bosno in Hercegovino za ustanovitev mogočnega trialističnega telesa na jugu. Za to moramo s slovanskega stališča, ki ga zavzemamo v Avstriji, odločno biti proti srbskim aspiracijam.

Vsled tega je tudi umevno, da so se jugoslovanski poslanci v sedanjem času zavzeli, če prav so v opoziciji, za to, da se Avstriji dovolijo rekruti. Če kedaj, bili so ravno v tem času naši poslanci upravičeni za ta korak.

Liberalni listi, tudi slovenski, nočejo razumeti tega stališča in se zaganjajo v jugoslovanske poslance zaradi njihovega glasovanja, čeprav so tudi liberalni poslanci kakor Roblek, Ježovnik, Rybar glasovali za rekrute. Hribar in njegovi tovariši so odšli. Ne upajo priznati pravega vzroka, ampak trdijo, da jih je vzvoljil govor domobranskega ministra Georgija. Tu se je zopet pokazala neodkrita liberalna politika.

Mi jasno poznamo svoje stališče, ga jasno označujemo in naši poslanci hodijo pota, ki so vsem Jugoslovanom jasna.

Napetost traja.

Vsi avstrijski narodi, in ž njimi vsa Evropa, z veliko napetostjo pričakujejo odločitve, bo li vojska ali ne. Poročila tako iz Dunaja kakor iz Belgrada si zelo nasprotujejo. Danes poročajo, da bo vojska izbruhnila tekom par ur, drugi dan že trdijo, da se je obrnilo na bolje in da je vojna nevarnost odstranjena, tretji dan smo pa zopet pri starem. Vendar je sedaj pričakovati, da se bo vsaj v par dneh odločilo. Naj pride že, kar hoče, bolje je, da končno vendar enkrat vemo, pri čem da smo, kakor pa, da živimo v taki negotovosti. Toliko pa lahko trdimo, da je položaj skrajno napet in ako se v zadnjem hipu ne izpremeni razmere, bodo pričeli grmeti kanoni ob Drini. Pa da bi pokalo samo na avstrijskem jugu! Velika nevarnost je namreč, da izbruhne evropska vojska, katere nas Bog obvaruj!

V prvih proizvodih ni opaziti posebne moči, pesnik je bolj posnemal tuje vzore. A po Kettejevem in Murnovem zgledu je tudi on obrnil svoje oko po domovini, premotril življenje novega prerajanja med nami. Tako se je njegovo obzorje razširilo, njegova pesen je dobila moč starih prerokov. Sam se je začel norčevati iz svojih mladostnih proizvodov, ko je beračil za ljubezen deklet:

„Kje so tiste bele rože,
ki takrat vzcetele so —
ko oči mi črne tvoje
v dušo zažarele so.“

Zdaj pravi nato: „Tiste bolne rože naj vrag si zatakne za trak.“ Lastna bol ga ne briga, ampak v tujini misli na domovino:

„Da mi je za zarjo blestečo pogledati
in kaj ljubega, dobrega ti povedati,
v teh težkih dneh, o domovina.“

On je naš, rekel bi, socialni pesnik. Zlasti v svoji zadnji pesniški zbirki „Samogovori“, ko opisuje zgodovino in trpljenje svojega ljudstva: Tam po Nemškem in po Ameriki umirajo naši sinovi, v domovini pa kraljuje žalost, ničesar velikega ne vstane iz nje. Skupno s Cankarjem ima, da opisuje posebno bedo delavskega stanu, mejtem ko se je priljubil Murnu-Aleksandrovu kmečki značaj.

Njegovo oko je videlo tudi žalostno usodo naše mlade umetnosti: najboljša talenta Murn in Kette sta umrla. Tako je zapel ono pesen od grobov:

„Grobovi tulijo,
šume in tulijo razpokani
kot nenasitna žrela, zevajoča
v polnočni mrak . . .
Vrtinci črni vstajajo iz njih
in kot vampirji se vijó po zraku
in žrtev iščejo z bodečimi očmi.“

Od več strani smo dobili vprašanja, zakaj ničesar ne poročamo o vojaškem gibanju. Izjaviti moramo, da o tem ne smemo pisati, ker bi bila vsaka besedica zaplenjena.

Položaj neizpremenjeno resen.

Dunaj, 23. marca. Na podlagi informacij od merodajnih krogov se poroča, da je zunanji položaj neizpremenjeno resen. V teku tega tedna mora pasti kocka. Nemogoče je naprej povedati, kako se bo odločilo. Mir in vojska sta v ravnotežju. Samo če bo imela akcija velesil v Belgradu uspeh, bo mir zagotovljen. Med tem ko se Angleška in Francija zelo trudita za mir, prihajajo iz Belgrada poročila, ki dokazujejo, da ni govora o tem, da bi Srbija odnehala. Vojne priprave na Srbskem so dosegle višek. Z vso gotovostjo se trdi, da je dvorni posebni vlak, ki bo v slučaju vojske prepeljal kralja in njegovo družino v sredino Srbije, vedno pripravljen. Tudi je Srbija zadnji čas pospeševala oboroževanje band v toliki meri, kot še nikdar poprej. Vse to kaže, da odločitev ni več daleč.

Stališče Avstrije.

Avstrija ne bo sprejela nobene srbske izjave, ki ne bo podana neposredno, in hoče, da se Srbija odpove svojim zahtevam, zajamči popolno razoroženje in da ne bo pričela vojne z bandami. To so pogoji, ki jih nikakšno posredovanje ne izpremeni.

Bojeviti princ.

Srbski prestolonaslednik Jurij je zopet imel govor. V vojašnici, kjer so nastanjeni dijaki-prostovoljci, je opominjal čete, naj bodo pripravljene, ker je le še malo ur do izbruha vojne. Domovina stavi vse svoje upe na vojake, ki naj ne pozabijo prisege in se junaško postavijo v bran sovražniku.

Zarota proti kralju Petru?

Nekatere vesti iz Belgrada trdijo, da obstoji v Belgradu med častniki zarota, ki hoče v slučaju, ako bi vlada popuščala, pahniti s prestola kralja Petra in proglasiti kraljeviča Jurija za kralja; le-ta bi seveda gotovo takoj pričel z vojno proti monarhiji.

Turške priprave v Sandžaku.

Iz Mitrovice poročajo, da je turška vlada poslala štiri baterije z brzostrelnimi topovi in en bataljon albanskih pešcev črez Plevlje na severno, odprto

PODLISTEK.

Moderna slovenska lirika.

J. Šilc.

(Konec.)

Tudi njega ni izvoljeno dekle maralo, šel je študirat na Dunaj, a se je vrnil bolan v domovino. Z nekako tiho udanostjo se je udal v svojo usodo, ko mu je vse izpodletelo, pa je zapel pesem pelinu na čast:

„Kaj nagelj nam in roža sta,
marjetica v livadi?
Le pelin pili smo z vrta,
ko bili smo še mladi.“

Sam je čutil, da ni za svet, saj je rekel, da bi bil najraje kmet:

„In narežem brazd si
čez polje široko,
pa začrtajo se brazde
v lice mi globoko.“

V njegovih pesnih je vse polno svetnikov in domačih običajev; kratko vse mišljenje kmečkih ljudi. Tukaj je bila trdna njegova podlaga, odkoder je hotel razviti pravo domačo pesen. Bil je še sredi razvoja, ko je umrl za isto boleznijo in na isti postelji v stari cukrarni kot Kette.

Sodrug Zupančič mu je postavil neumrljiv spomenik v svojih pesnih.

Najvišje izmed vseh se je dvignil Oto Zupančič. Doma je iz Bele Krajine, kjer živi narod, ki je ohranil še največ slovenskih običajev iz starodavnosti. Jasno nebo in vedno veselo srce, tako je v Beli Krajini, tako so tudi Zupančičeve pesmi. Kakor govori narod tam doli krasen jezik, — tako je tudi Zupančičeva pesen polna jezikovne lepote.

Imeli smo ljudi — v poljani cvet,
imeli smo jih — vrhu gore hrast,
imeli smo jih — dali smo jih vam.“

Najlepše upe, vse je požrl črni grob. Tako je v naši domovini. Toda njemu ni opešal pogum. Kljub vsemu vidi lepšo zarjo, ki bo zasijala domovini:

„Zdaj zvezde ugodne vladajo,
Zdaj semena zlata padajo —
so li vaše njive zorane?“

Tako opominja svoje brate v domovini. Delo in pogum to je naša rešitev. On ni nikdar malodušen kakor njegov sodrug Cankar. Cankarju ne pride iz ust navduševalna beseda. Le onemoglost in jeza proti bogatinom se zrcali v njegovih pesnih, ko pripoveduje:

„V bogatih kočijah se vozijo
baroni, tatje, bankirji,
mimo mladih kostanjev, skoz jasni večer,
ob nas siromakov špalirji.
Poznam te obraze, te tihe oči,
lokave, mežikujoče,
tatu, ki na čelu zapisan jim je
izbrisati ni mogoče.“

Večina Cankarjevih pesni pa so ljubavne sanjarije brez velikih misli, kot jih vidimo pri Zupančiču. Sicer pa je pozneje pustil pesništvo in piše samo še prozo.

Pesnik naše dobe je ostal le Zupančič. Ob njem se mladina naslaja in navdušuje. Njegov pogum kaže pot do velike bodočnosti:

Mi gremo naprej, mi gremo naprej,
mi strelci
in pred nami plamen gre skoz noč,
kot Bog pred Izraelci.

Nekoliko pozneje kot Zupančič je nastopil Silvin Sardenko. Njegova pesen nima take silne moči

Restavracija

Narodni dom

v Mariboru.

Izborna kuhinja, izvrstna vina kakor: haloško, ljutomersko, dr. Thurnejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizeljčan, konjičan itd.
Pivo iz budjeviške češke pivovarne.
Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni. Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča **37**

Lojzika Leon.

Samo nekaj dni.

Kokoschinekov drevored!

Samo nekaj dni.

Velika menažerija

V četrtek, dne 25. sušca ob 8. uri zvečer je

Velika gala predstava v menažeriji BERG!

Velika razstava tujih živalij je v posebnem oddelku.

Vsak dan je predstava ob 4. in 8. uri popoldne.

Nastopajo dresirani levi, leopardi, medvedi, kakor tudi najboljše umetniške moči: dompter Berg s skupino levov, velik boj levov z berbeskim levom „Sultan“, gospa Elfrida Berg z belimi medvedi.

Vstopnina: Zaprti sedeži 1-20 K, sedeži v I. vrsti 1 K., sedeži v II. vrsti 70 vin., sedeži v III. vrsti 40 vin.

Oddelek živalij je odprt od 9 zjutraj do 8 zvečer. Vstopnina 40 vin. — Živali se krmijo vsak dan ob 3 popoldne.

Lasten, veliki godbeni zbor.

Za mnogobrojen obisk se priporoča ravnateljstvo menažerije

M. Berg.

Cerkveni in sobni slikar in pleskar

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasinogasse štef. 2.

Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu občinstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob, društvenih odrov, napisov na steno, deske, plošče in steklo ter za vsa v pleskarsko in slikarsko stroko spadajoča

:: dela. :: **53**

Postrežba točna! :: :: Gene nizke!

Izvrstno domače usnje :

priporoča po najnižji ceni

Elizabeta Welle, usnjarija

v Framu.

71

Slikar in pleskar

Franc Divjak

v MARIBORU, župnijska ulica št. 7

prevzame vsa dela dekoracijske in slikarske stroke ter se priporoča slavni duhovščini in cenjenemu občinstvu in izvršuje svojo obrt po najnižjih cenah.

Ignac Božič

narodni krojač v Mariboru,

Tegethoffova ulica 16, v hiši dr. Rosine

se priporoča slavnemu občinstvu, kakor tudi preč. duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek in talarjev po najnižji ceni. Zaloga vsakovrstnega blaga in gotovih pelerin.

78

V najnujnih potrebah se vsakovrstna obleka v 24 urah zgotovi.

Hotel

Pri belem volu v Celju

sredi mesta, blizu vseh uradov; za tujce 30 sob z vso ugodnostjo pri nizkih cenah, tudi mesečna stanovanja s hrano za letoviščarje; izborna kuhinja, vedno sveže pivo, različna vina; po letu senčnat vrt; vozovi v hiši vsak čas na razpolago ::

se priporoča za obilni obisk.

Slovenski krojač

Jakob Vezjak

v Mariboru, Šolska ulica 4

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih oblek za gospode in dečke po najnovejšem kroju. Velika zaloga vsakovrstnega :: :: sukna iz domačih in tujih tovarn. :: ::

Izdelujejo se tudi vsakovrstne pletenine na stroje.

36

Edina narodna steklarska trgovina

Fran Strupi, Celje

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana in kamnine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za podo. Prevzete vse steklarskih del pri cerkvah in pri-
vatnih stavbah.

2

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!

Na debelo. Na drobno.

Svoji k svojim!

Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš

Maribor, Tegethoffova cesta 33

pred kolodvorom, **10**

priporoča svojo bogato zalogo, zlatnine, srebrnine, ur itd. po najnižji ceni.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Velikonočne razglednice

dobijo trgovci in druge po ugodnih cenah v

Trgovini tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

Trgovski **učenec**

iz boljše hiše in z dobrimi šolskimi spričevali, vešč slov. in nemškega jezika se takoj sprejme v

manufaktorni trgovini

Joh. Grubitsch,

Maribor

Tegethoffova cesta št. 11.

Olje

za razne stroje prodaja tiskarna sv. Cirila v Mariboru 100 kg po 25 K.

Za nakup priporočamo **tvrdo**

M. E. Šepec, Maribor

Grajski trg stev. 2

katera prodaja po najnižji ceni vsakovrstno modno blago za ženske obleke, svilnate in druge robce, vse vrste najboljše perilno blago, vsakovrstno sukno (štofe) za moške obleke, površnike, fino sukno za talarje in salonske obleke, srajce, ovratnike, kravate, naramnice, nogavice, dežnike, obrisače, mizne prte, odeje, preproge, zastore, razni cvilih, perje za blazine itd.

7

Cerkveni slikar

Peter Marković

akadem. slikar v Rožeku na Koroškem

se priporoča čast. gg. duhovnikom in sl. slov. občinstvu za slikanje raznih cerkvenih slikarij, posebno altarnih in bandernih slik, križevih potov itd. vse na posebno trpežno platno in v jako stanovitnih barvah; slikam zdaj v zimskem času doma v svojem ateljeju in izdelujem manjša dela, popravljam tudi umetniško stare umetne slike: za poletni čas se pa priporočam že zdaj za večja dela: za slikanje cerkva v različnih slogih. Cene po dogovoru in brez konkurence.

23

Izdelovatelj cerkvenega orodja in posode

Karol Tratnik, Maribor

Župnijska ulica št. 3.

se priporoča prečastiti duhovščini za naročila različnih moštrance, kelihov, ciborijev, lestencev, svečnikov, križov, itd. Staro cerkveno orodje popravljam pozlatim in posebrim v ognju. Mnogo priznalnih pisem na razpolago.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!

Slovenski brivec!

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu najtopleje priporočam svojo

moderno urejeno brivnico.

:: Postrežba čista, točna in solidna. ::

Izdelujem tudi lasulje in kupujem lase.

IVAN BERGLEZ, brivec

Maribor, Šolska ulica 2.

55